

«In advocat d'animals manca en il Grischun»

Grondas differenzas tar las cifras da cas d'animals

CUN GIERI BOLLIGER HA DISCURRI
CLAUDIA CADRUVI / ANR

■ **Las dretgiras grischunas tractan paucs cas da tortura u negligentscha d'animals. Turitg, Son Gagl u Berna examineschan pli svel, sch'ins suspecta ch'insatgi haja violà la lescha da protecziun d'animals.** L'organisa-ziun «Tier im Recht» rimna mintg'onn las datas da tals cas ed interpretescha las cifras en ses rapport annual. *Gieri Bolliger*, mainafatschenta da l'organisa-ziun, dat pled e fatg. El è da l'opiniun ch'in advocat per animals – tenor il model da Turitg u tenor l'iniziativa che vegn proxima dumengia en votaziun – fassess bain al Grischun.

Co è la situaziun pertutgant ils cas d'animals en il Grischun cumpareglià cun auters chantuns?

Gieri Bolliger: Dapi il 1982 hai dà en Svizra var 6500 cas. Ina terza da quels deriva da Turitg. Il 2008 han ins examina a Turitg 190 cas ed en il Grischun 6 cas. Il Grischun ha pia ina quota mudesta da cas da protecziun d'animals.

Nus avain anc quintà ora ils cas a proporziun tar la populaziun. Ma era uschia resta la quota bier pli auta a Turitg, nua ch'i dat 1,4 cas sin 10 000 abitants. En il Grischun datti 0,21 cas sin 10 000 abitants. Questa statistica n'è betg mo in'invenziun da nossa organisa-ziun. Nus ans basain sin las datas da l'uffizi federal veterinar.

Quota mudesta da cas en il Grischun

Pertge datti talas differenzas?

Nus giain da quella anora ch'ins tracta ils animals en tuts chantuns circa tuttina bain u tuttina mal. Las differenzas culturalas pertutgant il tractament d'animals na divergeschan gea betg uschè fitg. Ins vesa pia che la lescha da protecziun d'animals vegn applitgada tut auter en ils differents chantuns. Ils chastis per persunas che mudregian u negligeschan animals èn era differents. A Turitg hai consequenzas, sch'insatgi tortura animals: I dat ina denunzia, suenter vegn examina il cas, i dat ina procedura ed a la fin hai consequenzas penales per in delinquent. En auters chantuns, per exempel era en il Grischun, capita quai be darar.

Pudais Vos numnar in exempel concret che vegniss persequità a Turitg ed en il Grischun betg?

Gieri Bolliger (41 onns) lavura sco advocat ed ha incumbensas d'instrucziun davart il dretg d'animals a l'università da Turitg e da Lucerna.

FOTO C. CADRUVI

Cun exempels concrets sun jau precaut. I dat pliras spartas, per exempel l'agricultura. Ils purs vegnan controllads fitg bain entras ils uffizis veterinars. Sch'els na sa tegnan betg a las prescripziuns, scursaneschan ins ils pajaments directs. En chantuns cun quotas pitschnas fan ins probabel era las controllas necessarias. Ma sch'ins trapla in pur, din ins mo ad el «Guarda che quai vegn puspè en urden», ed i na dat nagina persecuziun penala. A Turitg dessi en tals cas anc ina procedura. Tar ils animals da chasa na datti naginas controllas automaticas.

Suvent datti nagina persecuziun penala

Ils cas che in uffizi veterinar examinescha, na cumparan pia betg en la statistica?

Sche in uffizi veterinar vegn fatg attent sin in surpassament e controllascha quai, emprova quel savens da gist reglar la chausa en in discours. Quai è en sasez

impurtant per ils animals pertutgads. Ma suenter na vegn la chausa betg annunciada tar las autoritads penales. Ils uffizis veterinars emprovan uschia da gidar ils animals, fan resalvas e prendan en il mender cas davent ils animals.

Senza denunziadas naginas proceduras

Pertge dovri lura anc las dretgiras?

Ils uffizis d'inquisiziun u era ils derchaders na gidan betg directamain ils animals. Ma els giuditgeschan il comportament d'in delinquent che ha violà la lescha da protecziun d'animals.

En il Tessin u il Vallais, che han tenor statistica fitg paucs cas, datti pia tuttina controllas entras l'uffizi veterinar?

I dat controllas. Ma la lescha prevesa cleramain chastis per quel che violescha la lescha. Igl è facticamain uschia ch'ins

sa en tscherts chantuns: «Sch'jau violesch la protecziun d'animals, lura datti in chasti.» En auters chantuns pon ins violiar la lescha ed i na capita nagut. En il mender cas poi vegnir torturà animals senza consequenzas. Sch'ils delinquentes pon far tge ch'els vulan, n'ha il dretg penal nagin effect preventiv pli.

Pon ins dir ch'ins è pli lunsch en l'agricultura puncto protecziun d'animals che tar ils animals da chasa?

Betg pli lunsch. Las controllas èn simplamain bier megras en l'agricultura. Ins sa en sasez da mintga vatga ch'ella exista. Ma animals da chasa datti millis che vegnan tegnids insanua en abitaziuns che nagin sa insatge. Problematic è: Nus stuain supponer che betg tut quests animals vegnan tegnids conform a la lescha.

Jau prefereschel il model da Turitg

Nua fissi necessari d'agir tenor Voss'opiniun?

I manca tar l'applicaziun dal dretg penal en connex cun la lescha da protecziun d'animals. Quai mussain nus cun nossa statistica. Torturaders d'animals na ston en tscherts chantuns betg star borta per quai ch'els han fatg. I na dat naginas proceduras, perquai ch'i na vegn betg fatg ina denunzia u perquai ch'ins na prenda betg serius las denunziadas e na tracta betg ellas.

Cartais Vos ch'il Grischun sto agir?

Betg mo il Grischun, anc auters chantuns. Jau ma sun gist inscuntrà cun il vice-veterinari chantunal dal Grischun, ed el vesa quai legraviplamain tuttina sco jau.

Tge chantuns dattan tenor Vos in bun exempel?

L'advocat d'animals da Turitg funcziuna fitg bain. Quai na mussa betg mo la statistica, mabain era la schientscha che regia en la populaziun ed en l'administraziun. Ins posseda insatge cun la savida necessaria che sustegna la chausa. Ina tala istanza manca en il Grischun.

Son Gagl enconuscha in auter model. Tge schais Vos da lez?

Quai funcziuna era bain. Là ha l'uffizi veterinar ils dretgs da procedura. I n'è dentant betg ina istanza independenta e puncto structura preferesch jau il model da Turitg.

Inquisiziuns pertutgant la protecziun d'animals

L'uffizi federal veterinar rimna las datas concernent la protecziun d'animals. En la statistica cumparan tut ils cas che las autoritads d'inquisiziun han examinà: grevs cas da tortura u pli levs surpassaments da la lescha, ma era da cas che n'èn la finala betg vegnids avant dretgira u proceduras nua ch'i n'ha dà nagin chasti. Las controllas ch'els uffizis veterinars chantunals fan, na cumparan betg en la statistica, nun ch'in uffizi dat vinavant in cas a l'autorità d'inquisiziun.

Chantun	2008	1982–2008
AG	52	537
AI	6	25
AR	7	65
BL	7	74
BS	11	159
BE	130	649
FR	12	163
GE	2	12
GL	1	16
GR	6	134
JU	6	84
LU	36	415
NE	13	86
NW	2	8
OW	4	20
SH	4	115
SZ	7	61
SO	20	161
SG	141	1082
TI	2	23
TG	11	91
UR	3	10
VD	35	379
VS	1	19
ZG	3	54
ZH	190	2052
Total	712	6495

Quants cas datti sin 10 000 abitants?

Nua ch'i ha blera glicud, capitana era dapli delicts cunter la protecziun d'animals. Per interpretar meglier las cifras chantunals, ha l'organisa-ziun «Tier im Recht» quintà ora, quants cas ch'i dat en mintga chantun a proporziun cun la populaziun. Las cifras en questa tabella tradeschan, quants cas ch'i dat sin mintgamai 10 000 abitants. En il pitschen chantun Appenzell dadens è la procentuala auta, pertge i ha dà il 2008 gist sis cas. Questa procentuala na correspunda betg a las relaziuns dals auters onns.

Chantun	Cas pro 10 000 abitants
AG	0.88
AI	3.86
AR	1.32
BL	0.26
BS	0.59
BE	1.34
FR	0.45
GE	0.05
GL	0.26
GR	0.21
JU	0.86
LU	0.98
NE	0.76
NW	0.49
OW	1.16
SH	0.53
SZ	0.49
SO	0.79
SG	2.99
TI	0.06
TG	0.45
UR	0.85
VD	0.51
VS	0.03
ZG	0.27
ZH	1.43
Total	0.92

Gartmann-Albin pretenda cifras pertutgant cas d'animals

A Turitg hai dà il 2008 var 200 cas concernent la protecziun d'animals, en il Grischun sulet 6 cas. Pertge exista ina tala discrepanza? Questa dumonda tschenta la deputada *Tina Gartmann-Albin* (ps/Cuira) a la regenza. «La voluntad politica, da persequitar delicts encunter la protecziun d'animals, para da sa differenziar fitg en ils divers chantuns», critigescha Gartmann en sia dumonda a scrit. Ina terza da tuts cas svizzers tranter il 1982 e 2008 derivan da Turitg. En il medem temp hai dà en il Grischun sulet 134 cas concernent la protecziun d'animals.

Gartmann tschenta a la regenza

perquai sis dumondas: Pertge datti questas differenzas? Quants cas da tortura u da negligentscha d'animals han ins annunzià tar la polizia, tar l'uffizi chantunal e tar organisaziuns da protecziun d'animals? Quants cas han ins persequità ils ultims trais onns? Quants scumonds da tegnair animals han ins decretà? Tar quants manaschis purils han ins scursanà ils pajaments directs? Quant auta è la media dals chastis ch'ins ha dà?

Tina Gartmann-Albin vul avair scleriment independentamain dal resultat da votaziun ils 7 da mars, cura ch'il pievel svizzer decida davart l'iniziativa per in advocat d'animals.

La voluntad politica da persequitar delicts encunter la protecziun d'animals sa differenzescha fitg en ils divers chantuns.

KEYSTONE